

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 392

van **LEO PIETERS**

datum: 24 januari 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Vlaamse boscompensatieregeling - Inschakeling artificiële intelligentie (AI)

Om haar ambitieuze bosplannen alsnog voor het einde van deze regeringslegislatuur te kunnen realiseren, schakelt de Vlaamse minister van Omgeving blijkbaar een versnelling hoger.

Volgens een recent persbericht zullen de diensten van de minister alle Vlaamse boomkruinen en hagen met een hoogte van meer dan 3 meter in kaart brengen op een bomenkruinkaart, waarna deze kaartgegevens permanent via artificiële intelligentie zullen worden opgevolgd. Via deze kruinenkaart zullen alle boom- en haagkappingen met ingang van 2015 voortaan permanent kunnen worden opgevolgd worden.[\[1\]](#)

Dergelijke boomkruinenkaart met AI-opvolging kan een nuttig instrument zijn voor het voeren van een optimaal Vlaams bos- en vegetatiebeleid.

Het is echter niet denkbeeldig dat dergelijk instrument in de toekomst ook gebruikt zou worden voor handhaving en sanctionering.

Op basis van deze gegevens zullen de eigenaars van ver/beboste landbouwgronden die over zijn gegaan tot kappingen om hun gronden opnieuw te benutten voor landbouwdoeleinden, door de administratie van de minister mogelijk kunnen worden teruggefloten en verplicht worden om deze landbouwgronden opnieuw te herbebossen.

Daarnaast zal de minister deze kruinenkaart vanzelfsprekend mogelijk ook kunnen gebruiken om eigenaars van ver/beboste gronden met bestemming industrie, woon- of woonuitbreidingsgebied, die op deze gronden kappingen uitvoeren om deze percelen alsnog te benutten waarvoor zij bestemd zijn, op te sporen en financieel te sanctioneren via de vigerende boscompensatieregeling.

Maar al te vaak zien wij echter dat eigenaars die hun gronden met een andere bestemming dan natuur- of bosgebied laten ver/bebossen, dit gewoonweg uit noodzaak doen omdat zij wegens hun ouderdom fysiek niet langer in staat zijn om deze gronden aan te wenden voor de doeleinden waarvoor deze gronden bestemd zijn. Wanneer iemand ingevolge verkoop, schenking, erfenis, enzovoort vervolgens dergelijke ver/beboste gronden in handen krijgt, behouden beboste landbouwgronden weliswaar theoretisch hun landbouwbestemming maar is het in praktijk niet evident om voor ontbossing van deze gronden een kapvergunning te verkrijgen. Nieuwe eigenaars van ver/beboste percelen met bestemming industrie-, woon- of woonuitbreidingsgebied die hun gronden opnieuw voor bestemming industrie of wonen willen aanwenden, dienen dan weer in vaak zware (financiële) compensaties te voorzien.

1.
 - a) Kan de minister verduidelijken op welke wijze en voor welke concrete doeleinden dit nieuwe instrument 'Vlaamse kruinenkaart met AI-opvolging' door haar diensten zal worden aangewend?
 - b) Op welke wijze wordt bij de koppeling van de vegetatie- en persoonsgegevens in combinatie van in het antwoord op vraag 1.a) door de minister aan te geven toepassingen, de privacywetgeving volledig gerespecteerd? Werd hieromtrent het voorafgaand advies gevraagd bij de Federale Gegevensbeschermingsautoriteit en/of de Vlaamse Toezichtscommissie voor de Verwerking van Persoonsgegevens (VTC)? Zo niet, waarom niet? Zo ja, hoe luidde(n) dit advies/deze adviezen?
2. De huidige regelingen waarbij het voor een nieuwe eigenaar zeer moeilijk is geworden om enerzijds ver/beboste landbouwgronden te ontbossen en opnieuw voor landbouwgronden aan te wenden, en anderzijds ontbossing van gronden bestemd voor industrie en wonen slechts mogelijk is met zware (financiële) compensaties om dergelijke ver/beboste percelen opnieuw voor industrie en wonen te kunnen aanwenden, vormt een verregaande beperking van het vrije eigendomsrecht.
 - a) Acht de minister deze beperkingen nog langer verenigbaar met de Europese en grondwettelijke regels die het eigendomsrecht beschermen en stellen dat een aantasting van dit recht steeds tot een minimum beperkt dient te worden en te allen tijde proportioneel moet zijn? Zo ja, graag verduidelijking?
 - b) Overweegt de minister om de huidige regeling in die zin aan te passen dat nieuwe eigenaars die een ver/bebost perceel met bestemming landbouw-, industrie-, woon- of woonuitbreidingsgebied in handen krijgen, dergelijk perceel binnen een bepaalde tijdspanne na verwerving kosteloos en zonder enige beperking mogen ontbossen om hun recent verworven gronden opnieuw te kunnen aanwenden voor de bestemming die er op rust? Zo niet, waarom niet? Zo ja, wanneer zal de minister dit doen en welke stappen zal zij daarvoor ondernemen?
3. Kan de minister op basis van haar 'Vlaamse kruinenkaart met AI-opvolging' meedelen:
 - a) hoeveel ha percelen met bestemming landbouwgrond tussen 1 januari 2015 en vandaag jaarlijks ver/bebost werden en op deze manier verloren gingen voor landbouwdoeleinden;
 - b) voor hoeveel ha percelen met bestemming landbouwgrond tussen 1 januari 2015 en vandaag een vergunning werd aangevraagd om over te kunnen gaan tot ontbossing van dergelijke ver/beboste landbouwgronden, alsook voor hoeveel ha van deze percelen de gevraagde vergunning werd verleend / de gevraagde vergunning werd geweigerd?
 - c) hoeveel ha ver/beboste percelen met bestemming landbouwgrond tussen 1 januari 2015 en vandaag zonder voorafgaande vergunning werden ontbost en opnieuw voor landbouwdoeleinden werden aangewend?
4. Kan de minister meedelen wat de totale kostprijs is voor de ontwikkeling en ingebruikname van haar nieuw instrument 'Vlaamse kruinenkaart met AI-opvolging'?

en wat de jaarlijkse geraamde kostprijs zal zijn om dit instrument up-to-date en operationeel te houden?

[\[1\]](#) Het Belang van Limburg, 22 december 2022.

ANTWOORD

op vraag nr. 392 van 24 januari 2023

van **LEO PIETERS**

1. a) Het project 'POC Kruinafname' is eind 2020 op initiatief van INBO in het kader van OIS (OmgevingsInformatieSamenwerkingsverband) opgezet als een *proof-of-concept* (POC) voor het detecteren van het verdwijnen van boomkruinen met *remote sensing*. Dit vanuit verschillende vraagstellingen:

- monitoring van veranderingen in landgebruik;
- input voor *natural capital accounting*;
- gericht updaten van gebiedsdekkende BWK;
- handhaving.

INBO heeft dit geïnitieerd, maar steeds met een brede doelgroep in gedachte:

- Intern Vlaamse overheid: Departement Omgeving, VLM, ANB, Onroerend Erfgoed, INBO, Digitaal Vlaanderen;
- Extern: provincies, bosgroepen, regionale landschappen.

Het project is in de loop van 2021 uitgewerkt voor vijf studiegebieden in Vlaanderen. Het eindrapport en de resultaten (raster-GIS-bestanden) voor de vijf studiegebieden zijn opgeleverd in april 2022.

Na de oplevering van de 'POC Kruinafname' heeft INBO in de zomer van 2022 een nieuwe aanvraag gedaan bij OIS om de methode te kunnen toepassen op heel Vlaanderen ('Kruinafname Vlaanderen'). Dit is ondertussen goedgekeurd en is op 27/01/2023 van start gegaan.

Op basis van de kruinenkaart wordt door het ANB een aanvraag gedaan bij OIS om de kruinenkaart om te zetten naar een POC *Early Warning* voor houtige landschapselementen. In een latere fase wordt bekeken of deze POC kan uitgebreid worden naar andere landschapselementen.

De initiatieven rond kruinafname (POC) zijn opgenomen in eerste Actieplan voor het Onroerenderfgoedrichtplan Hoogstamboomgaarden in Haspengouw. Het onderzoek naar innovatieve handhaving van houtkanten is opgenomen in het Houtkantenplan. Deze actieplannen werden voorgesteld aan de pers in het najaar van 2022.

- b) In functie van handhaving zullen in de toekomst vegetatie- en persoonsgegevens gekoppeld worden. Dat zal situationeel en *case by case* gebeuren bij vaststelling van een mogelijke overtreding. De koppeling zal gebeuren door de natuurinspectie op basis van een goedgekeurde en bestaande gegevensverwerkingsovereenkomst met FOD Financiën op basis van het toenmalig sectoraal comité.
2. De regels inzake ontbossing bevatten verschillende uitzonderingen. Deze komen in grote mate tegemoet aan de situaties die beschreven worden in de vraagstelling.

Wat betreft bossen in het agrarisch gebied is er een algemene uitzondering in het geval het bos niet ouder is dan 22 jaar. Dit staat vermeld in artikel 87 van het Bosdecreet. Het ontbossen van een bos jonger dan 22 jaar in agrarisch gebied, met als doel de grond terug in landbouwgebruik te nemen, is in zijn geheel vrijgesteld van

vergunningsplicht én van de compensatieplicht. Deze uitzondering geldt zowel voor bossen ontstaan via spontane bosvorming of via het aanplanten. In dit geval is er geen sprake van zware administratieve of financiële lasten. Eens het bos ouder is dan 22 jaar, gaat de wetgever ervan uit dat behoud van dat bos een wil is van de grondeigenaar. Vanaf dan geldt de algemene ontbossingsregeling zoals die bestaat uit combinatie van bepalingen uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) en het Bosdecreet. Dit betekent dus dat voor een bos in het agrarisch gebied dat ouder is dan 22 jaar er eerst ontheffing dient bekomen van het ontbossingsverbod, er een omgevingsvergunning vereist is en de ontbossing moet worden gecompenseerd. Compensatie kan door ofwel aanplanten van een nieuw bos, of door betalen van de bosbehoudsbijdrage, of door een combinatie van beiden. Indien de ontbossing groter is dan 3 hectare, is er steeds compensatie in natura vereist. Dit is in essentie de huidige regeling inzake ontbossen.

Een andere relevante uitzondering slaat op het ontbossen van spontaan ontstane bossen. Dit slaat op alle gronden in alle ruimtelijke bestemmingen waar de grondeigenaar of -gebruiker het bos dat op spontane wijze tot stand is gekomen als het ware tolereert gedurende een bepaalde periode. Ook hier heeft de wetgever gekozen voor dezelfde periode van 22 jaar. Dus bijvoorbeeld: het ontbossen van spontaan ontstaan bos op een grond in bestemming woon- of industriegebied, en dat bos is gemiddeld gezien jonger dan 22 jaar, dan behoeft deze ontbossing wel een omgevingsvergunning doch de ontbossing hoeft niet gecompenseerd te worden. De redenering hierachter is net om die grondeigenaars die niet zo nauwlettend hebben omgesprongen met de begroeiing op die grond enig respijt te geven en niet te belasten met de compensatieplicht. Eens die periode van 22 jaar voorbij is, volgt de wetgever dezelfde redenering als bij de uitzondering voor bos in het agrarisch gebied. Na 22 jaar wordt aangenomen dat het bos gewild is. Voor het ontbossen van zo'n spontaan ontstaan bos geldt dan de gewone ontbossingsregeling. Met dien verstande dat in het gegeven voorbeeld voor de ontbossing in ruimtelijke bestemming woon- of industriegebied er geen voorafgaandelijke ontheffing van het ontbossingsverbod vereist is. Het ontbossingsverbod zoals vermeld in artikel 90bis van het Bosdecreet is immers niet van toepassing in de ruimtelijke bestemmingen wonen en industrie. Deze uitzondering voor ontbossen van spontaan ontstaan bos staat vermeld in artikel 90bis, paragraaf 7 van het Bosdecreet.

Deze uitzonderingsregels bestaan reeds lang en zijn nooit aangevochten steunend op Europese of grondwettelijke regels of andere rechtsprincipes. Deze uitzonderingen geven mijns inziens toch in grote mate antwoord op de situaties zoals beschreven in de vraagstelling. Volgens mij is het ook legitiem om een onderscheid te maken tussen spontaan ontstaan bos en een bos dat ontstaan is na beplanting door de grondeigenaar. In dit laatste geval, is de redenering dat er sprake is van een expliciete wil om een bos aan te leggen. Het ontbossen valt dan geheel onder de algemene regels, behalve dan de uitzondering die geldt voor jong aangelegd bos in het agrarisch gebied.

En gelet op de doelstelling om de bosoppervlakte in Vlaanderen te laten toenemen, zie ik bijgevolg geen reden om nog verdergaande uitzonderingen op de ontbossingsregeling te voorzien. Bij aankoop of verwerving van een grond met bos raden we aan om zich steeds goed te informeren via de notaris en/of bij de voormalige eigenaar.

3. De kaart bestaat nog niet, bijgevolg kunnen deze vragen nog niet beantwoord worden. De methode is uitgetest voor vijf studiegebieden. De kaart voor de rest van Vlaanderen wordt pas dit jaar aangemaakt. Het resultaat is voorzien voor najaar 2023.
4. Hieronder wordt aangegeven welke OIS-financiering werd voorzien voor de uitwerking van de INBO-project Kruinafname (POC en Vlaanderen). Het betreft hier een eenmalige investeringskost:

- POC Kruinafname (OIS, 2020): 144.000 euro.
- Kruinafname Vlaanderen (OIS, 2022): 97.000 euro.